

AGROLESNICKÉ SYSTÉMY: STROMY NA ORNÉ PŮDĚ

Založení farmy	2017
Specializace	Produkce ovoce v bio kvalitě, produkce dlouhověkých ovocných odrůd
Rozloha farmy	6 ha
Počet zaměstnanců	Na farmě se pracuje na bázi dobrovolnictví a družstevní ekonomiky
Rok založení agrolesnických ploch	2013
Adresa	Zemědělské družstvo Moravské Lieskové (okres Nové Mesto nad Váhom)
Webová stránka	www.ovocnystrom.sk

Ovocný strom je skupina mladých lidí, které spojil zájem o ovocnářství a přírodě blízké hospodaření v krajině. Od roku 2012 se intenzivně věnují dobrovolnické činnosti spočívající v záchraně rozmanitosti ovocných odrůd a praktické ochraně krajiny. Od roku 2017 hospodaří v Moravském Lieskovom na výměře 4,5 ha. **Přeměnili konvenčně obhospodařovanou půdu na ekologicky pěstovaný ovocný sad s podkulturou.** S láskou se o něj starají a produkují jablka v bio kvalitě bez použití chemických prostředků.

Aktivita Ovocného stromu už od začátku směřovaly ke smíšeným kulturám. Začali obnovovat rozsáhlý ovocný sad v Novej Bošáci na víc jak 12 ha. Jejich aktivitou (v té době občanského sdružení PANGAEA 2013-2017) byla obnova sadu, dosazení dlouhověkových ovocných dřevin, ošetření stromů a čištění od náletových dřevin. Pastvu ovcí zabezpečovalo občanské sdružení BROZ. Od roku 2013 vznikla i ovocná školka na produkci kvalitních dlouhověkových stromů starých a lokálních odrůd. V roce 2017 založili meruňkový genofondový sad v Moravském Lieskovom. Předtím se tam konvenčně pěstovaly polní plodiny.

Po zavedení agrolesnických praktik vznikl meruňkový sad o rozloze 4,5 ha: 150 odrůd meruněk ve sponu 8x10 m na podnoži myrabelánu a zelené ryngle, 26 odrůd třešní, 50 odrůd velkoplodého dřínu a 12 odrůd švestek. Další dosadba bude víc jak 40 odrůd hrušek a 15 odrůd višní. Jako podsev je zde použita vojtěškovo-jetelová směs na oživení a prokořenění půdy. Do budoucna připravují pěstování výpěstků stromů a kořenové zeleniny v 10 m širokých meziřádcích.

- Díky zavedení agrolesnictví dosáhli výborných výsledků. Dospěli ke **zkvalitnění půdy pod pěstovaným zeleným hnojením a také po aplikaci 30 tun hnoje na 1 ha + 20 ks 200 kg balíků slámy na 1 ha.**
- Růst nových stromů předčil očekávání. Po 2 letech se **výrazně zlepšila struktura půdy.** Po 4 letech chtějí začít s pěstováním v různých plodin a zeleniny meziřádcích.

Mladí farmáři z Ovocného stromu začínali bez dotací a byli inspirováni selskými sady – tzv. polními a pastevními sady. Název „agrolesnictví“ je podle nich úplně zbytečný a matoucí na rozdíl od původních vžitých a ustálených názvů, které jsou používané v zemědělství a krajinářství. **Rozeznávají tzv. polní sady, polní lesy a pěstované podkultury (okopaniny, obiloviny a nebo ovocné keře) pod korunami dřevin.** Jde o starý způsob hospodaření v krajině před kolektivizací.

Za hlavní způsobilost při zavádění agrolesnických systémů považují praktickou zručnost: správný návrh dřevinného složení a distribuce dřevin na pozemku, výsadba a péče (zejména řez dřevin v prvních 6ti letech), pěstování meziplodin, zeleného hnojení a zkušenosti z ekologického zemědělství.

ZPŮSOB ZALOŽENÍ AGROLESNICKÝCH POROSTŮ

Meruňky, švestky, třešně, višně a dřín - všechny dřeviny na semenných bujných podnožích. Spon byl minimálně 8–12 m. Podmítka – následně vibrační brány – výsev směsi zeleného hnojiva, 3 m široké pásy pod stromy se prokypřovaly diskovými bránami a podsívaly zeleným hnojivem.

HROZBY/VÝZVY/DOPORUČENÍ

- Největší hrozbou je **málo vědomostí v této oblasti a nezájem o ochranu a tvorbu krajiny ze strany velkých agropodniků.**
- Pracovníci s velkými zemědělskými stroji nemají cit k vysazeným dřevinám a poškozují kmeny stromů.
- **Zhutnění polních cest představuje problém** (musí být zatravněné).
- **Při výsadbě mladých dřevin se dodávalo málo organické hmoty.**
- Podle mladých farmářů je nedostatek kvalitních výpěstků spojený s **nedostatečnou péčí po výsadbě.**

Hlavním důvodem vzniku sdružení sadařů „Ovocný strom“ byla odpověď na poptávku po výsadbách dlouhověkových ovocných stromů, řezu dospělých stromů s garancí kvality a ovocnářském vzdělávání. Jejich záměrem je navrátit zemi a zahradám funkčnost v podobě návrhů a realizací kvalitních výsadeb dlouhověkových ovocných stromů a poskytování odborné péče o ovocné stromy. V oblasti se neustále vzdělávají a také se podílejí na vzdělávání široké veřejnosti.

Svou práci vnímají v širokém kontextu a dlouhověké ovocné sady vidí jako možnost přírodě blízké produkce ovoce s nízkými vstupy. **Při plánování sadů zohledňují postupující změnu klimatu a zakládají sady odolné vůči klimatickým extrémům.** Ty se mohou stát významným zdrojem obživy v těžko předvídatelné klimatické budoucnosti.

PLÁNY DO BUDOUCNA

Mladí farmáři plánují **rozšiřovat sady v horizontu 3-4 let na další ornou půdu.**

RADA NA ZÁVĚR

„Přírodní a kulturní bohatství v podobě genofondu ovocných odrůd nám mizí před očima. Ve starých zahradách a krajině anonymně dožívají ovocné stromy stovek zapomenutých odrůd, často výjimečné svými vlastnostmi“.

Na závěr mladí sadaři dodávají:

„Prvním krokem k záchraně a návratu ovocných odrůd je jejich objevení. Proto se věnujeme praktické pomologii, snažíme se odhalit názvy odrůd, odebrat rouby z mateřských stromů a znovu je naroubovat na dlouhověké podnože ze semene“.

KLÍČOVÁ SLOVA

Liniová výsadba, extenzivní sady, genová banka, staré a krajové odrůdy

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

